

LITKE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017. október

Völgzugoly Műhely Kft.

TARTALOM

1. BEVEZETŐ	4
2. LITKE BEMUTATÁSA	6
3. ÖRÖKSÉGÜNK	9
4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	12
 Hagyományos beépítésű területek	13
 Újabb lakóterületek	14
 Rárós szabadidő park	15
 Gazdasági terület	16
 Egyéb, beépítésre nem szánt területek (zöldterület, erdő, mezőgazdasági terület)	17
5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK - ÁLTALÁNOS ELVEK	19
Építészeti minőség	20
Telepítés	21
Kerítések	22
Kertek	24
Utcák, terek	26
6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK	30
 Hagyományos beépítésű területek	30
 Újabb lakóterületek	37
 Gazdasági terület	42
 Egyéb, beépítésre nem szánt területek (zöldterület, erdő, mezőgazdasági terület)	43
7. JÓ PÉLDÁK	44
8. KÉPJEGYZÉK	49
9. IRODALOMJEGYZÉK	51

I. BEVEZETŐ

Tisztelt Olvasó!

Mi az, amitől hívogató egy település?

Miben rejlik a kellemes lakókörnyezet titka?

Mitől vonzó egy utca, míg a másik nem?

Mikor mondjuk egy házról, hogy szép?

Mindennapi életünk döntően épített környezetben zajlik, tehát életünk meghatározó eleme mindaz, amit elődeink, s mi magunk alkottunk.

Egy település épületeinek külső megjelenése, az utcák, terek kialakítása, állapota valójában nemcsak az adott ingatlan tulajdonosának, kezelőjének ügye. Mindannyiunknak, akik látjuk, használjuk, tud természetes lenni, örömet, de bosszúságot is tud okozni. Hasonlóan viszonyulunk egy-egy épület, járda építéséhez, felújításához, bontásához, növényzet megszüntetéséhez, ültetéséhez.

A település arculatához, településképebe illeszkedő új épületek megjelenése a lakosoknak és Litkének is egyaránt érdeke, hiszen az itt élők magukénak érzik a települést. A rendezett, szép lakókörnyezet mellett, hogy a települési identitástudatot, a közösség aktivitását, összetartását erősíti, az ingatlanok értékét is növeli.

De kinek mit jelent a szép? A ház és környezete valójában önkifejezési forma, hiszen némiképp kifejezi a tulajdonosok személyiségét. A település épített öröksége sajátos, az egyedi településkarakter erőteljes meghatározó eleme a változatos építészeti kialakítás, mégis egységes az arculata. Ezen adottságok megőrzése fontos cél.

Az egyedi településkarakter, a megőrzött történetiség egyre inkább felértékelődő adottsága a településeknek. Az egyedi, kellemes arculat kedvezően befolyásolja a település és térségének megítélését, közvetve erősíti annak gazdasági pozícióit, javítja a lakosság életminőségét.

Litke fekvésénél, építészeti örökségénél fogva jellegzetes nógrádi település. Az egyediség érdekében apró környezeti változásokat kell tenni, hogy a helyi lakosoknak és az ide látogatóknak egyaránt kialakulhasson, megerősödhesen a „Litke-érzetük”.

A történetileg kialakult települési környezet bemutatásával kívánunk rámutatni a legjelentősebb illeszkedési pontokra, kritériumokra.

Az Arculati kézikönyv ismertető, támogató dokumentuma kíván lenni az építetőknek, tervezőknek, a település irányítóinak, mindkinek, aki az épített környezet fejlesztése kapcsán kezébe veszi. Célja a figyelem felhívása mindazon értékekre, melyre a település lakói büszkék lehetnek, illetve minta lehet a jövő létesítményei, a meglévők tervezett átalakításai esetében.

2. LITKE BEMUTATÁSA

A falu

Litkét Nógrád megye északi csücskében, a szlovák határ mentén találjuk. Az Ipoly folyó és a Dobroda patak völgyeinek találkozásánál, a Karancs hegység nyugati peremén fekszik. Bár - az Ipoly-vidék falvaihoz hasonlóan - jellegzetes szalag-telkes útifalu. A festői tájban megbújó falu lakói főleg Salgótarjánban, vagy Szécsényben vállalnak munkát. Az ősi korok óta lakott település a történelem viharait - a tatár, majd török dúlást és végül a XX. század nagy katasztrófáit - átvészelve ma is közel ezer ember számára jelenti azt: otthon.

2. LITKE BEMUTATÁSA

Rárósi szabadidő park

A falutól nem messze, az Ipoly és Dobroda összefolyásánál terül el a régóta kedvelt táborozóhely. A folyópart ezen részét nemcsak a környék falvaiból, de - kiváltképp a vasút megjelenését követően - a városokból is szívesen keresték fel a kikapcsolódni vágyók. Az 1930-as évektől kezdve jártak ide a városi cserkész-csapatok, ennek az időnek állít emléket nevével a közelben lévő forrás és környéke, Cserkészkút. Az 1960-as évek óta nevezik ezt a helyet Rárósnak a közeli Rárópuszta után. Rárós ekkor élte virágkorát, Nógrád kulturális életének megkerülhetetlen helyszínévé vált. A szabadtéri színpadon rendszeresen felléptek a környékbeli néptáncosok, énekesek, versmondók, énekkarok, zenekarok, melyek távoli vidékekről is vonzották a közönséget.

2. LITKE BEMUTATÁSA

Táj és természeti környezet

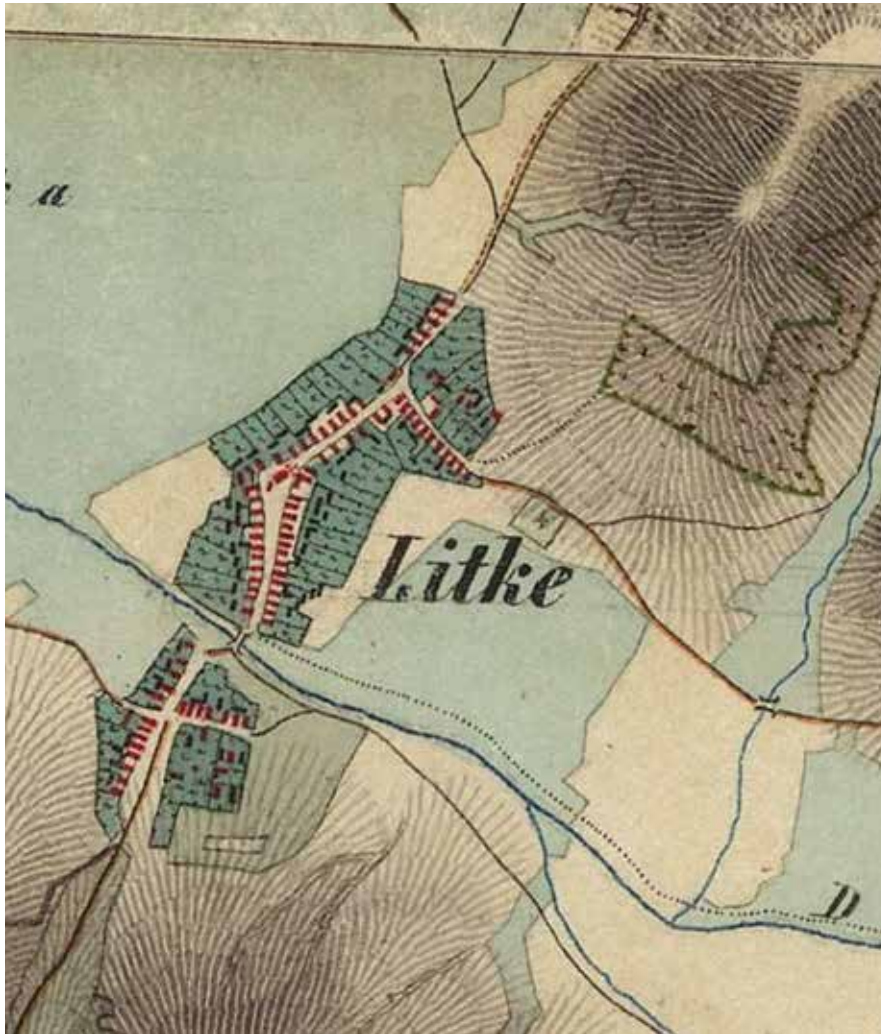
A Litkét övező táj igen változatos képet mutat. Délkelet felé a látóhatárt a Karancs sűrű erdővel fedett, 729 méter magas főcsúcsa, a „Palóc-Olympos” zárja. A hegység faluig elérő, 250-350 méter magas nyúlványai - a Bük-tető, a Kis vajas, a Nagy vajas, a Másisten bérc, a Pilistető, a Veréb hegy és a Kopasz hegy - előbb dombbá szelídülnek, majd teljesen belesimulnak az Ipoly és a Dobroda síkságába.

Tovább színezi a tájat az ártér különleges világa. Mikor az Ipoly árad - és a „szeszélyes palóc menyecskével” ez gyakran megesik - a Litkétől Tarnócig elnyúló területet szemlélve az embernek olyan érzete támad, hogy nem is egy folyó, hanem egy nagy tó mellett áll. Ezt a folyó és a vasút közötti, helyenként 1 km széles sávot Csádaljnak nevezték el. Északi részén található a Mocsár és Ortás nevű területek, melyek elvitathatatlan természeti értékeik okán 2002. óta hivatalosan is természetvédelmi oltalom alatt állnak. Nógrád megyében csak itt fordul elő a nagy-kócsag és a batla.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

Litke írott története a XIV. századig nyúlik vissza, építészeti örökségének legrégebb, ma is álló emlékei a XVIII. században épültek. Ekkorra a középkorban még egyutcás falu már elnyújtózkodott a Dobrodán túlra, illetve Mihálygerge felé. A ma Dózsa útnak nevezett egykori főutca kiszélesedő részén áll középkori alapokon a római katolikus templom. Tornya már messziről nézve is felhívja magára a figyelmet, egyszersmind irányt mutatva az úton lévőknek.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

A templom mellett található a **Menház**, mely eredetileg a beteg vagy munkából kiöregedett uradalmi cselédek számára épült. Később, a XIX. század nagy járványai idején kórházként működött, ezért Ispotályként is szokás emlegetni.

Az előtte lévő kis **liget** hét kocsányos tölgyfáját 1896-ban, a Millenniumi ünnepségek alkalmából ültették a falu lakói, emléket állítva a honfoglalásnak, a honfoglaló hét vezérnek. Az itt található **Szent István szobrot** 1902-ben avatták.

A Menházzal szemben, az út túoldalán látható a **Plébániaház**, ami a közösségben szolgáló papok, plébánosok és káplánok lakhelye volt, s egyben hivatalként is működött, ugyanis itt tartották és vezették 1726. óta a születési-, házassági-, halotti anyakönyveket. Mivel filiák is tartoztak Litkéhez (Ipoly-) Tarnóc, (Mihály-)Gerge, Liptagerge, Kisgerge), az ott történeteket is ezekbe az anyakönyvekbe jegyezték be.

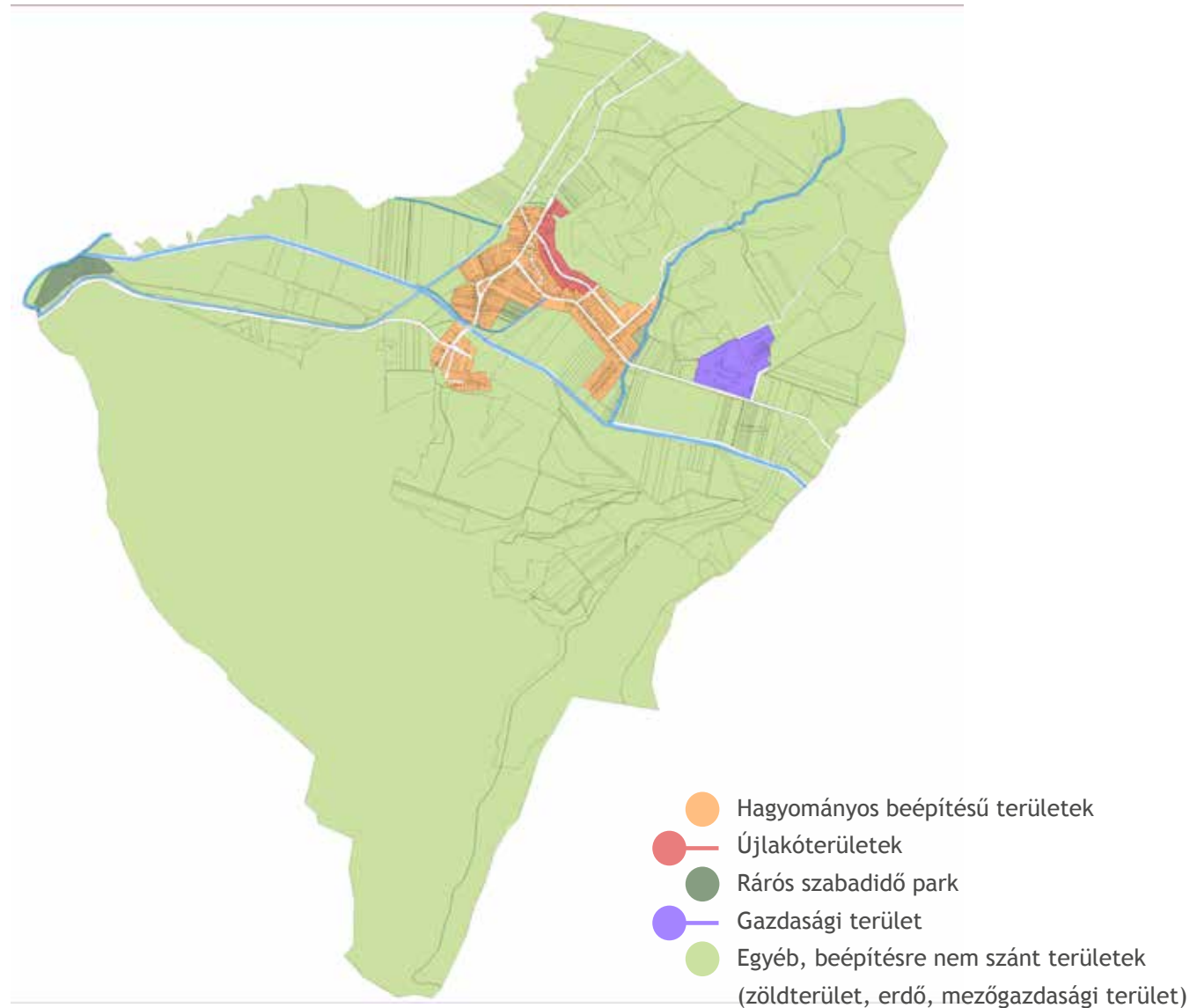
3. ÖRÖKSÉGÜNK

A litkei **Magtár** funkciója miatt a már említett épületektől kissé távolabb, északi irányban helyezkedik el, azokkal mégis egy egységet alkot. Míg az egykori földesurak építési tevékenysége jellemzően kimerült kastélyok és kúriák építésében, a Koháry-család nevéhez köthető egységes, barokk stílusú épületegyüttes különlegessége, hogy mind a négy, ma is meglévő eleme közösségi épület, a falut és annak lakóit szolgálták és szolgálják ma is. Az itt bemutatott épületek - értékeik elismeréseként - műemléki védelem alatt állnak.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Litkén településképi szempontból öt eltérő karakterű terület különböztethető meg. A falu belterületén főleg lakóházak állnak. Bár a XX. század második felében jelentősen megnőtt a beépített területek aránya, az új épületek karaktere nem tér el lényegesen a régebbi házakétól. Csupán a Borbás Vince út mentén, a legfiatalabb épületek különböznek az egyébként egységes arculattól. A Mihálygerge felé vezető út mentén, a falutól távolabb az üzemi, mezőgazdaság épületek állnak, míg a szabadidő park a település nyugati határában található. A Litke területéhez tartozó további területek arculatát a természeti környezet, mezőgazdasági területek uralják, külterületét rétek, erdők, mezők borítják.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Hagyományos beépítésű területek ●

Az egyes épületek részleteikben ugyan mutatnak némi eltérést, összességében mégis egységes képet alkotnak. A jellemzően oldalhátáron álló, földszintes, magas tetős, egytraktusos lakóházak a hagyományos magyar falu arculatát tükrözik. A palóc gyökerekre utaló tornácos, oromfalas, nyeregvetős hosszúházak - melyek elsősorban a Dózsa út mentén sorakoznak - és a később épült sátoztetős, vagy manzárdal fedett épületek harmonikus elegye biztosítja, hogy mindig legyen a tekintetnek újabb felfedeznivalója.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

● Újabb lakóterületek

A falu egészéhez képest nem nagy terület, mindössze egyetlen utca alkotja, ám az itt található épületek karaktere jelentősen eltér a hagyományos területek beépítésétől. A falu hagyományosan a völgy sík területeit foglalta el, azonban az 1980-as években épült házak elkezdtek felkapaszkodni az Órhegy lejtőire. A hagyományos falusi életforma ekkor már nem volt hatással az épületek kialakítására, egyéb szempontok váltak meghatározóvá. A magasabb fekvésnek köszönhetően, a falu fölött ellátva csodás panoráma tárul fel. Ennek megfelelően egyre nagyobb homlokzat fordul a völgy túlsó felé, az Újhegy felé. Az új életforma új építészeti elemek megjelenését hozta magával: Litkén csak itt látható loggia és garázskapu az utcai homlokzaton.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Rárós szabadidő park ●

Az Ipoly és a Dobroda összefolyásánál fekvő terület ideális helyszín a táborozáshoz, kempingezéshez, jelenlegi infrastruktúrája ennek megfelelő. Az elszórtan elhelyezett fa épületek, építmények nem hivatkoznak a tájba, így nem vész el a természetközeli élmény.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

● Gazdasági terület

Litke területén az üzemi mezőgazdaság épületei egy helyen koncentrálnak, a főút mentén, az Órhegy déli, délnyugati oldalán. A szabadon álló, nagy alapterületű, magas tetős épületek egyaránt biztosítják a növénytermesztéshez és az állattartáshoz szükséges infrastruktúrát.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Egyéb, beépítésre nem szánt területek (zöldterület, erdő, mezőgazdasági terület) ●

A belterületet övező dombokon elterülő erdő jellemző a nógrádi tájra. Nógrád az ország legerdősültebb megyéje. Az erdő a táj szerves része, koszorúként övezi Lítkét is. Az erdőterületek fenntartása ökológiai, klímavédelmi, de erdőgazdálkodási, turisztikai szempontból is fontos. Az erdő mellett a másik meghatározó elem az ártér. Csádalj minden szempontból szöges ellentéte a Karancs domb- és hegyvidéki látképének. A sík folyóvölgy és a komótosan hegygé nőző dombok együtt teszik teljessé a litkei tájat. A természetes környezetet gondosan művelt mezők, szarvasmarhákat tápláló legelők tagolják.

Természetvédelmi érték a településen az országos ökológiai hálózat elemei, az Ipoly-völgye (HUDI10008) és a Középső-Ipoly-völgy (HUBN20062) Natura 2000 területek, az ex lege védett természeti területek, az egyedi tájértékek. Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a Szent István téri facsoport.

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

● Egyéb, beépítésre nem szánt területek (zöldterület, erdő, mezőgazdasági terület)

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Litkén a változatos, mégis egységes építészeti környezet megőrzendő érték. Az egyes területrészek karakterükben eltérnek egymástól, viszont sok szempontból azonos arculati elemek jellemzik. Számos olyan építészeti javaslat adható, amely a település egészére érvényesíthető, éppen ezért általános szintű ajánlásokat is megfogalmaz a kézikönyv, melyet minden Litkén építkezőnek javasolt figyelembe venni.

A Rárós szabadidő park területére, speciális helyzetéből adódóan a minőségi építészet általános elvárásán túl nehéz lenne építészeti javaslatokat adni. A cél itt a zöldfelületek megőrzése, a természeti környezet óvása. Az értékes természeti környezetben kiemelt jelentősége van a természetes építőanyagok megjelenésének, kő, fa és égetett cserép használata javasolt.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Őrizzük meg értékeinket! Ismerjük meg választott lakóhelyünk adottságait és ahhoz igazodva alakítsuk ki új lakókörnyezetünket! Ha régi házat vásárolunk, fontoljuk meg, milyen módon lehet megőrizni annak értékes elemeit!

Használjunk minőségi építőanyagokat! Kerüljük a természetes építőanyagokat imitáló „mű” anyagokat, burkolatokat. Részesítsük előnyben a településen hagyományosan használt építőanyagokat!

Fontos a jó építész megbízása, aki a saját igényeinket figyelembe véve a környezethez illeszkedő házat tervez! Ismerjük meg a környék jó házait és tervezőit!

Már telekvásárlás előtt tanácsos hozzáértő szakember segítségét kérni. Érdeemes a kiszemelt telek adottságait (beépítési lehetőségek, tájolás, stb.) még a megvásárlás előtt tisztázni, nehogy a tervezéskor derüljön ki, hogy az építető által megálmodott épületet csak erős kompromisszumok árán, vagy egyáltalán nem lehet megvalósítani.

Ismerjük meg a környék példa értékű épületeit!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

TELEPÍTÉS

- Vegyük figyelembe a telek adottságait, a terepviszonyokat!
- A saját és a szomszéd benapozására is figyeljünk! Legyünk tekintettel a szomszédos épületekre, ne károsítsuk azok használhatóságát!
- Vegyük figyelembe a meglévő növényzetet! Az épületet úgy helyezzük el, hogy a kert értékes növényzete megmaradhasson!
- Vegyük figyelembe az utcában általánosan kialakult előkert és oldalkert méreteit és alkalmazkodjunk hozzá!

Kerüljük a túlbonyolított tömegeket, szerkezeteket!

Törekedjünk az egyszerű, tiszta formák alkalmazására!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

KERÍTÉSEK

Az építészeti arculatot az épületek mellett a kerítések is nagyban befolyásolják. A tömör kerítésekkel övezett utcák közlekedési csatornává válnak, az épületek elveszítik a közterülettel való kapcsolatukat. Azokban az utcákban, ahol az épületek előkerttel létesültek, az utcakép alakulásában elsődleges szerepe van a kerítéseknek, ezért körültekintően tervezzük meg a kerítést is!

- Kerüljük az áttört kerítések utólagos letakarását nádfonattal vagy műanyag hálóval, telepítsünk e célra növényzetet!
- Áttört, növényzettel kombinált kerítéseket létesítsünk!
- Az építési telkek közötti kerítés se legyen tömör, hogy összefüggő zöldfelület alakulhasson ki a tömbbelsőben!
- A kerítés és az épület anyag- és színhasználata legyen összhangban!
- Sem a közterületi kerítések, sem az építési telkek közötti kerítések magassága ne haladja meg az 1,8 métert!
- A közterület felől a tömör lábazat magassága legfeljebb 0,5 méter legyen!
- Az összefüggő tömör felületek mérete ne haladja meg a 2m²-t.
- A kapu minden esetben áttört legyen!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK - ÁLTALÁNOS ELVEK

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

KERTEK

Litkén a kertek nagy része őrzi a hagyományos használatot, az előkertet díszkertként alakították ki, az épület mögötti tér veteményes, gyümölcsös. A telkeken gyakori a szőlőlugasok látványa. Az újabb beépítésű területeken az előkert díszkertként, a telek egyéb részei gyümölcsösként, pihenőkertként való használata jellemző.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel, a pihenés, kikapcsolódás helyszíne. A növényfajok telepítése során azok igényeit, tűrőképességét és növekedési ütemüket is fontos szem előtt tartani.

Rendezett, rendszeresen fenntartott előkertünkkel jó benyomást kelthetünk, hozzájárulhatunk utcánk kedvezőbb megjelenéséhez! A kertek a természeti környezetünk részét képezik. Kertünkbe hagyományos, őshonos fajokat vagy azok faiskolai változatait válasszunk!

- Új épületünk tervezésekor, meglévő épületünk bővítésekor fokozottan ügyeljünk a meglévő fás szárú növényzet megóvására!
- Ne használjunk több burkolt felületet a feltétlenül szükségesnél!
- A fák ültetése mellett bokrok telepítésére is gondoljunk!
- Kerüljük a tömör, átláthatatlan, magas növényzet alkalmazását a telekhatár mentén!
- Ismerjük meg a környék jó példával előljáró kertjeit!

Fontosak a kertben növekvő fák, melyek biztosítják a kert és a ház természetes árnyékolását, élőhelyet biztosítanak, illetve gyümölcsfák esetén ellátják a tulajdonost saját terménnyel. Alakítsunk ki haszonkerti területet is, a történetileg kialakult zöldség- és gyümölcsfajokat alkalmazva!

Törekedjünk a díszkert mellett veteményes kialakítására is!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

UTCÁK, TEREK

Litke közterületei a lakosság gondosságát, lakókörnyezetükre való igényességét tükrözik: a kertek részét képező előkertek élő és gondozott közterületi zöldsávval csatlakoznak az utcákhoz. A rendszeresen karbantartott, füvesített árkok különleges, természetközeli utcaképet biztosítanak.

A kedvező településkép egyik feltétele, hogy közterületeink rendezettek legyenek. A rendezettség érzetét segíti, ha a különböző felületeket (járda, út, zöldfelület) határozott vonalak, például szegélykövek választják el egymástól. Ezek a vonalas elemek vezetik a tekintetet és tagolják a közterületeket ezért harmonikus kialakításukra kiemelt figyelmet kell fordítani. Elsődlegesen a közterületek minősége határozza meg a Litkére látogatók településről kialakított képét.

Tartsuk meg a gondosságot, ápoljuk a házunk előtti közterületeket!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Litkén a fából készült utcabútorok jellemzőek.

A településen a tájékozódást segítő táblák, játszótéri eszközök, padok, hidak fából készültek, hasonló stílusúak, mely egységessé teszi a településképet.

- A környezet arculatához illeszkedő közterületi tájékoztató- és információs táblák, utcabútorok és egyéb köztárgyak létesüljenek!

A közterületek karakterét erősítik az igényes, egyedi részletek, melyek barátságossá, élettel telivé teszik az utcákat.

- Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben.

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Fasorok

A fasorok kiemelik a település fő útvonalaait, irányítják a tekintetet.

A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket.

Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést és a közmű üzemeltetést.

A fajták helyes megválasztásával és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa.

Ne ültessünk invazív fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa, mirigyes bálványfa, keskenylevelű ezüstfa, zöld juhar, kései meggy, fehér akác stb).

Kedvező, ha egy utcaszakaszon a telepített fasor egyedei azonos fajokból állnak.

Telepítsünk új fasorokat, azonos fajtákat alkalmazva!

Őrizzük meg és ápoljuk a meglévő fasorokat!

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK – ÁLTALÁNOS ELVEK

Közösségi zöldfelületek

A közösségi zöldfelületek kialakításakor is a település arculatához való igazodást kell szem előtt tartani. Fontos a természetes anyag- és színhasználat. A burkolt felületek arányát minél alacsonyabban kell tartani.

Fontos, hogy megfelelő kikapcsolódási színteret biztosítsunk nem csak gyermekeinknek, hanem minden korosztály számára, ezért a közösségi zöldfelületeket érdemes úgy berendezni, hogy az minden itt lakónak lehetőséget biztosítson a kellemes időtöltésre.

Vigyázzunk a közterületi berendezéseinkre, hogy sokáig élvezhessük azokat!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

A részletes építészeti útmutató eltérő karakterű területenként tartalmaz ajánlásokat a telepítés, az előkerti méretek, a magasság, a színek, a tetők, a nyílászárók és a homlokzatképzés vonatkozásában.

● Hagyományos beépítésű területek

Telepítés

A lakóházak telepítése jellemzően oldalhatáron álló. Az épületek általában a keskenyebb homlokzatukkal néznek az utca felé. Az előkertek mérete egy-egy utcában, illetve utcaszakaszon egységes.

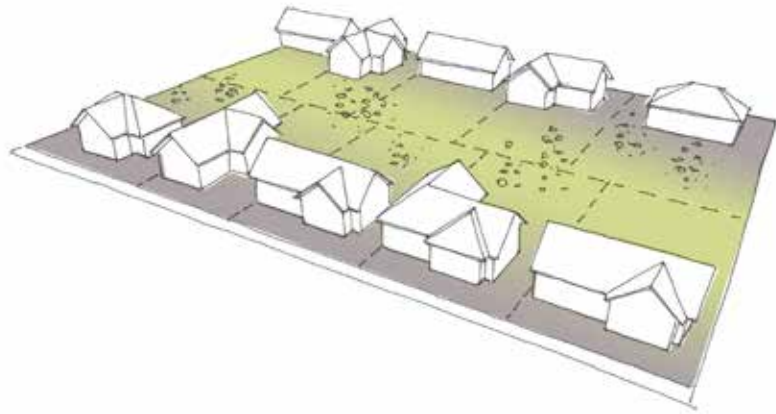
- Vegyük figyelembe a telek adott-ságait és a terepviszonyokat!
- A saját és a szomszéd benapozá-sára is figyeljünk!
- Vegyük figyelembe a meglévő nö-vényzetet! Az épületet lehetőség szerint úgy helyezzük el, hogy a kert értékes növényzete megma-radhasson!
- Vegyük figyelembe az utcában általánosan kialakult előkert és oldalkert méreteit és alkalmaz-kodjunk hozzá!

Igazodjunk a már kialakult előkerti méretekhez!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Hagyományos beépítésű területek ●

Törekedjünk rá, hogy a telkek végében összeérő kerteket ne tagolja építmény!

Épületünket úgy helyezzük el, hogy egybefüggő zöldfelület alakulhasson ki a telken! A melléképületek jellemzően a főépületek mögött állnak. Anyaghasználatukkal, tetőformájukkal igazodjanak a főépülethez!

A melléképületek, melléképítmények megjelenése igazodjon a főépület tömegéhez!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Hagyományos beépítésű területek

Magasság, szélesség

Litke hagyományos beépítésű területein a családi házak földszintesek, esetenként tetőtér beépítésűek, vagy kétszintesek. Az arculathoz és a nyugodt utcaképhez az épületek közel azonos magassága hozzájárul.

- Ne építsünk a környező beépítéstől jelentősen eltérő magasságú épületeket!
- A meglévő épületekhez igazodó magasságig építkezzünk!
- Az új épületek szélességi mérete igazodjon a meglévőkhöz!

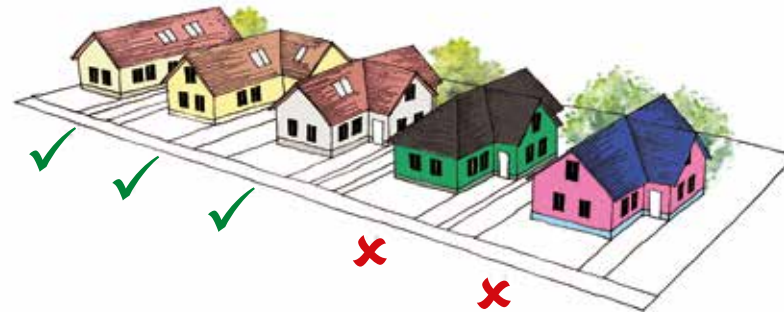

Igazodjunk a meglévő épületek magasságához!

Színek

Az utcaképet az épületek színezése is jelentősen befolyásolja. Az eltérő, illetve élénk színek nyugtalan érzetet keltenek, míg a föld színei harmóniát sugallnak.

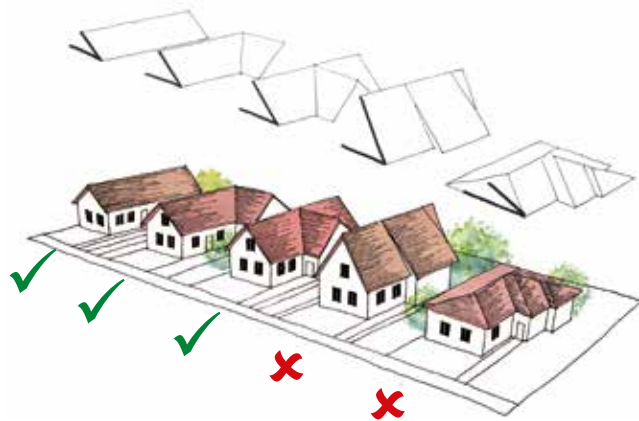
A környezethez való illeszkedés érdekében a fehér, szürkével tört fehér, világos okker árnyalatai, homok- és agyagszín, téglá- és terrakotta vörös színek, illetve természetes építőanyagok esetén azok természetes színei javasoltak.

Egymással harmonizáló színeket válasszunk épületünkön!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Hagyományos beépítésű területek ●

A melléképületek tetőhajlásszöge kövesse a főépületét!

Tető

Egy utca nyugodt hangulatát a tetőformák hasonlósága is befolyásolja. Litke hagyományosan beépült területein a nyereg-, manzárd- és sátoztetős épületek jellemzik az utcaképet.

- Új épület építésekor a környezethez illeszkedő tetőformát és tetőhajlásszöget válasszunk, az utcában jellemző gerincirányt alkalmazzunk.
- Felújításnál őrizzük meg az eredeti magas tetős épület tetőformáját. A több egységre tagolt épület egyes részeinek tetőhajlásszöge legyen azonos.
- Tetőfedésünk természetes anyagból készüljön, ne alkalmazzunk műanyag hullámlemez, alumínium trapézlemez, hullámpala fedést, ipari jellegű előregyártott fémlemez fedő rendszert.

Az utcaképet és az udvarunk hangulatát a melléképületek, kiszolgáló épületek megjelenése is jelentősen befolyásolja. A melléképületek tetőhajlásszöge a főépületével megegyező legyen!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Hagyományos beépítésű területek

Nyílászárók

A nyílászárók igényes kialakítása döntő befolyással van házunk megjelenésére. Fontosak a jó arányok, az igényes anyaghasználat és az árnyékolás esztétikus megoldása. A hagyományosan beépült területeken kerüljük a nagyméretű, osztás nélküli ablakok használatát. Bátran alkalmazzunk zsalugátert tradicionális formában vagy újragondolva, az épület karakteréhez illeszkedően.

- A külső tokos redőnyök alkalmazása a régi, hagyományos ablakok esetében különösen kerülendő.
- Javasolt a faanyagú, hagyományos osztású nyílászárók beépítése, a meglévők felújítása és megőrzése.
- A hagyományos területeken, tetőtér beépítése esetén használjunk oromfalban elhelyezett ablakokat!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Hagyományos beépítésű területek ●

Homlokzatképzés

Litkén a legkorábban épült lakóházak homlokzata vakolt, meszelt. A múlt század közepén épületdíszek jelentek meg, elsősorban az utcai homlokzatokon. A homlokzatképzésben jellemző volt az ablakok közti díszesebb felületkialakítás, több épületen is díszes lábazatot építettek.

Régi épületek felújítása esetén javasolt a homlokzattársítás megtartása!

A homlokzatot tagolhatják finom részletek!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Hagyományos beépítésű területek

A természetes anyagok és a finoman megmunkált részletek harmóniát tükröznek.

Részletek

Litkén a történelmi épületek részletgazdagsága, megmunkáltsága az igényesség mintái. Megőrzésük közös érdek.

Az előkertekben is találhatunk finoman megmunkált, részletekben gazdag építményeket.

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Újabb lakóterületek ●

Az épületet a meglévőkhöz igazodva helyezzük el!

Telepítés

Litkén az újabb lakóterületek oldalhatáron álló beépítésűek, jellemzően a határos, hagyományos beépítésű településrészekhez igazodva.

- Új házak építésénél a meglévő rendszer megtartására kell törekedni!
- Az előkert méretének meghatározásánál igazodjunk a környezethez!

Az utcában jellemző épületmagasságot tekintsük irányadónak!

Magasság, szélesség

- A település új beépítésű területein a családi házak kétszintesek, tetőtér beépítésűek, kéttraktusosak. A lakóházak második szintjén gyakori a loggia kialakítása. Az arculathoz és a nyugodt utcaképhez az épületek közel azonos magassága hozzá járul hozzá.
- Az új épületek magassága ne térjen el a településrészen megszokottól!

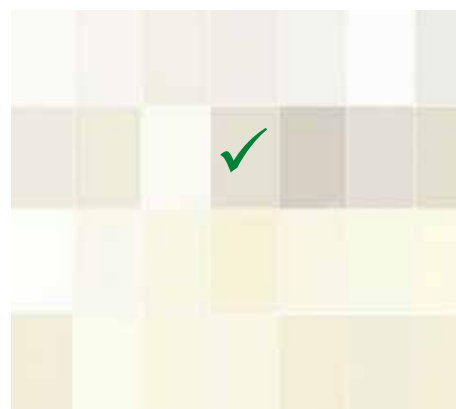
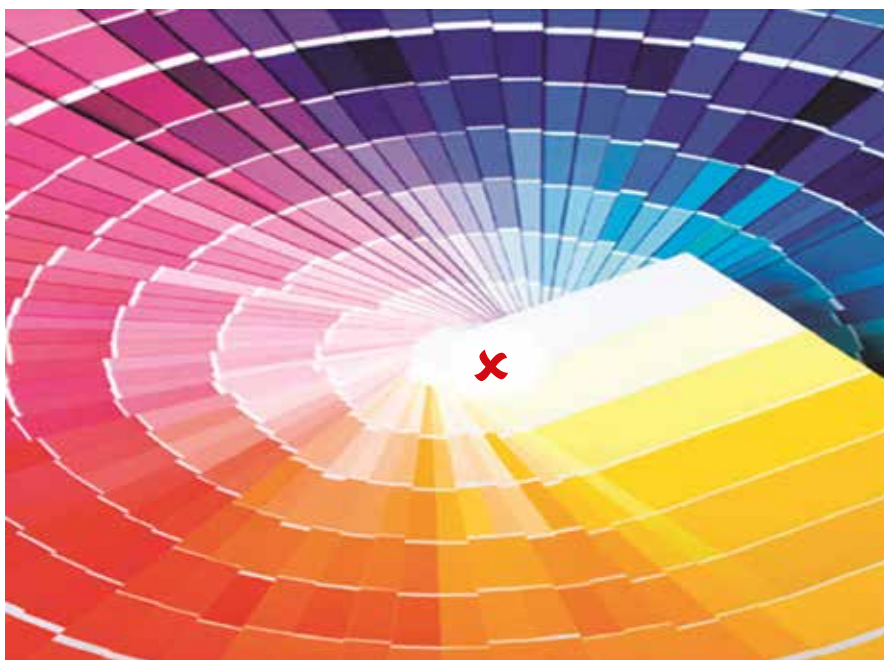
6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Újabb lakóterületek

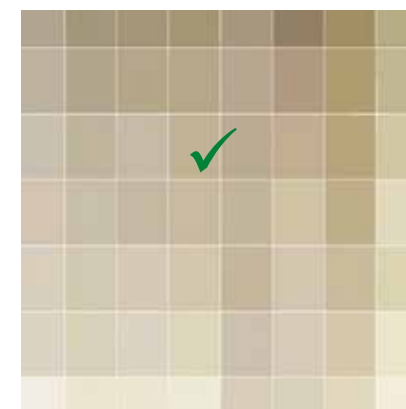
Homlokzatképzés, színezés, anyagok

Az új építésű lakóházak homlokzata vakolt. Az alkalmazott színvilág változatos, esetenként fa díszítések jelennek meg az oromzaton. A környezethez való illeszkedés érdekében a fehér, tört fehér, a homok- és agyag szín, a téglas és terrakotta vörös színek, a pasztell földszínek, valamint természetes építőanyagok esetén azok természetes színei javasoltak.

Kerüljük a harsány, élénk és a nagyon sötét színeket a homlokzat színezésekor!

homlokzat

lábazat

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Újabb lakóterületek ●

Egyszerű tetőformát
válasszunk!

Tetők

Az új családi házas lakóterületen az épületek tetőformája változatos, a tetőgerinc iránya, a tetőhajlásszög mértéke vagy a tető tagoltsága épületenként változik. A terület karakterét elsősorban az határozza meg, hogy ott kizárólag magas tetős épületek vannak, ezért lapos tetős épületet ne építsünk!

A tetőfedést hagyományos anyagokból
építsük!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Újabb lakóterületek

Nyílászárók

A nyílászárók igényes kialakítása döntő befolyással van házunk megjelenésére. Fontosak a jó arányok, az igényes anyaghasználat és az árnyékolás esztétikus megoldása.

A faanyagú nyílászárók behelyezése javasolt!

Tetőtér beépítés

Maradjunk meg az egyszerű tetőformáknál.

Tetőtér beépítésekor is használjunk esztétikus megoldásokat!

Építsünk oromfalba épített, vagy tetősík ablakokat!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Újabb lakóterületek ●

Részletek

A közelmúltban épült házakon sok helyen találhatunk olyan apró részleteket, melyek valamiképpen utalnak a történelmi beépítésekre jellemző motívumokra. Ezek a megoldások a hagyományok tiszteletén túl igényességet is tükröznek.

Különleges épületrészleteket sokféleképpen lehet létrehozni: anyaghasználattal (pl. a téglá egyedi rakási módjával), anyagok találkozásával (pl. ereszkialakításnál) és homlokzati díszítéssel, igényes és az épület léptékéhez igazodó faburkolással stb.

Törekedjünk a
hagyományos
építészeti elemek
újszerű alkalmazására!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

● Gazdasági területek

A gazdasági területek létesítményei földszintes, nyeregtetős épületek, épületegyüttesek. Jellemző rájuk az egyszerűség, funkcionalitás.

Törekedjünk arra, hogy az új épületeket a beépített területek, a települést feltáró utak közelében helyezzük el. Az épületek tömege ne legyen hivalkodó, fordítsunk gondot a telephely rendezettségére!

A homlokzati színek közt a fehér és a világos pasztellszínek alkalmazása javasolt. Használjuk a föld színeit, és természetes anyagokat. A rikító, túl magas, kirívó épületek, színes fémlemezfedés alkalmazása nem illik a tájképbe.

A falazott kerítés egy rövid szakaszon elfogadható, takarást biztosítva az esetlegesen az udvaron tárolt anyagoknak. A tömör szakaszokon alkalmazzunk az épülettel egységes megjelenésű, vakolt kerítéseket. A tömör kerítéseket futtassuk be növényzettel!

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

Egyéb, beépítésre nem szánt területek (zöldterület, erdő, mezőgazdasági terület) ●

A természetközeli területek, az erdő és mezőgazdasági területek megőrzése és a látványvédelem kiemelt fontosságú, ezért a természetes és művi tájelemeket a történeti és táji hagyományokhoz igazodóan kell megőrizni, illetve kialakítani. Védett természeti környezetben nem támogatható az épület elhelyezés, ez rendjén való, hisz így őrizhetjük meg a táj értékeit. Ahol mégis lehetőség nyílik épület elhelyezésére, ott a tervezés gondos odafigyelést, mérlegelést igényel.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az épületek tájba illesztésére!

7. JÓ PÉLDÁK

*Új lakóépület
a Petőfi Sándor úton*

A főút mentén épült lakóház tömegében nagyobb a hagyományosan beépült területeken megszokottnál, mégis karakterében illeszkedik a község utcaképebe. Deszkaoromzatos homlokzata, a Litkén ismert hagyományos építészeti elemekre utal. A homlokzaton megjelenő fa burkolatok egységes színűek, az előkert és a közterületi árokpart szépen gondozott.

7. JÓ PÉLDÁK

Felújított népi lakóház Mihálygergén

A tornácos parasztház megőrizte a hagyományos palóc építészeti elemeket. Az ablakok körüli finom díszítések karakteres megjelenést kölcsönöznek ennek a szépen megbecsült épületnek.

7. JÓ PÉLDÁK

Felújított parasztház Mihálygergén

A deszkaoromzatos lakóépület az eredeti osztásokkal megtartotta fa ablakait. A homlokzat és a nyílások színvilága nyugodt harmóniát tükröz. A községbe Karancskeszi irányából érkezőket a főút jobb oldalán, a tető gerincén ülő agyagkakasszal fogadja az értékmentés eme remek példája.

7. JÓ PÉLDÁK

Tornácos parasztház Egyházasgergén

A deszkaoromzatos parasztház megőrizte hagyományos díszítését a faragott oromzaton. A homlokzat fehérre meszelt, tornáca lépcsővel csatlakozik az oldalkerthez. A hagyományos osztású fa ablakok színe jól harmonizál a fa burkolatokkal.

7. MAI JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

Sajátos építményfajták, műszaki berendezések

Az egyedi antennatorony nem csak tájékozdási pont, de a település jelképévé is válhat.

Az épületgépészeti berendezések takartan vagy az az épület architektúrájának részeként elhelyezve nem zavaróak.

9. KÉPJEGYZÉK

CÍMLAP

Völgyzugoly Műhely Kft.
Lőrinczy Ádám

TÉRKÉPEK

Völgyzugoly Műhely Kft.
Lőrinczyné Zelinka Szilvia

RAJZOK, ÁBRÁK

Völgyzugoly Műhely Kft.
Lőrinczyné Zelinka Szilvia

1. BEVEZETŐ

- 1 Lőrinczy Ádám
- 2 Lőrinczy Ádám

2. LITKE BEMUTATÁSA

- 3 Légitelvételezés - adatszolgáltatás
- 4 Lőrinczy Ádám
- 5 Lőrinczy Ádám
- 6 Lőrinczy Ádám
- 7 www.litke.hu
- 8 Lőrinczy Ádám
- 9 www.keszmuvesz.hupont.hu
- 10 Lőrinczy Ádám

3. ÖRÖKSÉGÜNK

- 11 ww.mapire.hu
- 12 Lőrinczy Ádám
- 13 Lőrinczy Ádám
- 14 Lőrinczy Ádám
- 15 Lőrinczy Ádám
- 16 Lőrinczy Ádám
- 17 Kenyeres István
- 18 www.muemlekem.hu
- 19 www.muemlekem.hu

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEEK

- 20 Lőrinczy Ádám
- 21 Lőrinczy Ádám
- 22 Lőrinczy Ádám
- 23 Lőrinczy Ádám
- 24 Lőrinczy Ádám
- 25 Lőrinczy Ádám
- 26 Lőrinczy Ádám
- 27 Lőrinczy Ádám
- 28 Lőrinczy Ádám
- 29 Lőrinczy Ádám

- 30 Lőrinczy Ádám
- 31 Lőrinczy Ádám
- 32 Lőrinczy Ádám
- 33 Lőrinczy Ádám
- 34 Lőrinczy Ádám
- 35 Lőrinczy Ádám

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK - ÁLTALÁNOS ELVEK

- 36 Légitelvételezés - adatszolgáltatás
- 37 Lőrinczy Ádám
- 38 Lőrinczy Ádám
- 39 Lőrinczy Ádám
- 40 Lőrinczy Ádám
- 41 Lőrinczy Ádám
- 42 Lőrinczy Ádám
- 43 Lőrinczy Ádám
- 44 Lőrinczy Ádám
- 45 Lőrinczy Ádám
- 46 Lőrinczy Ádám
- 47 Lőrinczy Ádám
- 48 Lőrinczy Ádám
- 49 Lőrinczy Ádám
- 50 Lőrinczy Ádám
- 51 Lőrinczy Ádám
- 52 Lőrinczy Ádám
- 53 Lőrinczy Ádám
- 54 Lőrinczy Ádám
- 55 Lőrinczy Ádám
- 56 Lőrinczy Ádám
- 57 Lőrinczy Ádám
- 58 Lőrinczy Ádám
- 59 Lőrinczy Ádám
- 60 Lőrinczy Ádám
- 61 Lőrinczy Ádám

6. RÉSZLETES ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

- 62 Lőrinczy Ádám
- 63 Lőrinczy Ádám
- 64 Lőrinczy Ádám
- 65 Lőrinczy Ádám
- 66 Lőrinczy Ádám
- 67 Lőrinczy Ádám
- 68 Lőrinczy Ádám
- 69 Lőrinczy Ádám
- 70 Lőrinczy Ádám
- 71 Lőrinczy Ádám
- 72 Lőrinczy Ádám
- 73 Lőrinczy Ádám
- 74 Lőrinczy Ádám
- 75 Lőrinczy Ádám
- 76 Lőrinczy Ádám
- 77 Lőrinczy Ádám
- 78 Lőrinczy Ádám
- 79 <http://www.ppgrtilak.hu/szin-tervezo>
- 80 Lőrinczy Ádám
- 81 http://static.femina.hu/otthon/szines_szobak/szinek_nagy.jpg
- 82 http://static.femina.hu/otthon/szines_szobak/szinek_nagy.jpg
- 83 Lőrinczy Ádám
- 84 Lőrinczy Ádám
- 85 Völgyzugoly Műhely Kft.
- 86 Lőrinczy Ádám
- 87 Lőrinczy Ádám
- 88 Lőrinczy Ádám
- 89 Lőrinczy Ádám
- 90 Lőrinczy Ádám
- 91 Lőrinczy Ádám

A dokumentumban az ábrák számozását lásd a lap alján: „Index”. Az ábrák számozása balról jobbra, fentről lefelé történik.

9. KÉPJEGYZÉK

- 92 www.agraragazat.hu
- 93 Lőrinczy Ádám
- 94 Lőrinczy Ádám
- 95 Lőrinczy Ádám
- 96 Lőrinczy Ádám

7. JÓ PÉLDÁK

- 97 Lőrinczy Ádám
- 98 Lőrinczy Ádám
- 99 Lőrinczy Ádám
- 100 Lőrinczy Ádám
- 101 Lőrinczy Ádám
- 102 Lőrinczy Ádám
- 103 Lőrinczy Ádám
- 104 Lőrinczy Ádám
- 105 Lőrinczy Ádám
- 106 Lőrinczy Ádám
- 107 Lőrinczy Ádám
- 108 Lőrinczy Ádám
- 109 <http://www.lignum-europa.hu/page/antennatornyok-kilatok>
- 110 <http://www.fataj.hu/2010/08/251/torony.jpg>
- 111 Völgyzugoly Műhely Kft.
- 112 <http://static1.architectforum.hu/files2012/cache/n25722-leadtorokvesz-7173.jpg>

I 0. IRODALOMJEGYZÉK

Magyar Néprajzi Lexikon

Akadémiai Kiadó, Budapest 1977-1982

Hollókő és a palóc vidék

Méhes László - Well-Press Kiadó, 2009

Nógrádi tájakon

Faragó Zoltán, Fehér György, Szokoly Miklósné - Frigoria, Budapest, 2005

Nógrád vármegye (Magyarország vármegyéi és városai)

szerk.: dr. Borovszky Samu - Budapest, 1911

Nógrádi Geopark Egyesület honlapja

www.nge.hu

Litke honlapja

www.litke.hu

MEGBÍZÓ

Litke Község Önkormányzata
Vámos Zoltán polgármester
Kenyeres István főépítész
3186 Litke, Kossuth út 31.
Tel.: 06-32/453-200

SZERZŐK

Völgyzugoly Műhely Kft.
2083 Solymár, Bimbó u. 20.
Tel.: 1-439-0491, 70-938-3224, 20-913-8575,

Ferik Tünde – okl. építészmérnök,
településrendező vezető tervező

Kéthelyi Márton – okl. tájépítészmérnök

Lőrinczyna Zelinka Szilvia – okl. településmérnök

Lőrinczy Ádám – okl. településmérnök

MUNKATÁRSÁK

Grafikai szerkesztés: Székely István

© Minden jog fenntartva!

VZM 1416/17